

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre 16 kor.
 Negyedévre 4 "
 Helyben házhoz hozva:
 Egész évre 20 kor.
 Negyedévre 5 "
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre 24 kor.
 Negyedévre 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétévi és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaadását vagy megőrzését nem vállalja.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, augusztus 16.

A helyzethez.

Nagy hálával tartozunk Apponyinak, hogy bevilágított politikai helyzetünk homályába. A helyzetről tett nyilatkozatai általános megnyugvást kellettek.

E megnyugtatóra nagy szükségünk volt, mert még mindig sok nálunk a politikai kalóz, kik a mesterségesen szított és híresztelt zavarosban szeretnének hálszni.

Lehetetlen csodálkozásunkat megvonni attól a szemérmellen vakmerőségtől, melylyel egy olyan politikai kalandor is, mint Kristóffy, hozzá mer szólni politikai életünkhöz. Kristóffy nyomán, az őt és hozzá hasonló alakokat dédelgető sajtó-organumaik is, vakmerőbbnél vakmerőbb hazugságokkal, rágalomokkal próbálják zavarani a politikai helyzetet.

Napról-napra hirdetik, hogy a kiegyezési tárgyalásokban a Wekerle-kormány eladta az egész országot az osztrákoknak, (nyilván még csak a szállítás van hátra). Az alkotmánybiztosítékokból nem lesz semmi. A koalíció szétmenése csak napok kérdése, ha ugyan addig fel nem fáják egymást egészen. Hazudozásaik közben nem feledkeznek meg arról sem, hogy

lefelé álnok ellenzéki magatartással kacérkodjanak, felfelé pedig lojális szent ábrázattal kinálgassák magukat.

Jól tudjuk mi azt, hogy az országban nem hisz már senki a Kristóffy-féle személyek szavának, de a nyomtatott betűnek meg van mindig sokakra nézve az a hatása, hogy legalább is megzavarja az illetőket hitükben és kétséget támaszt.

E kétséget oszlatta szét teljesen Apponyi nyilatkozata. Megnyugvással hallottuk, hogy a koalícióhoz tartozó pártoknak egymáshoz való viszonya, jelentéktelen dolgokat nem számítva, kifogástalan; továbbá, hogy az alkotmánybiztosítékok ügye teljesen tisztázva van és e tekintetben nehézségek többé nem merülhetnek fel.

Politikai helyzetünknek ez a két legkényesebb pontja. Mert akár a koalícióhoz tartozó pártokban keletkező komoly viszály, akár az alkotmánybiztosítékoknak elmaradása: válságba hozná a Wekerle-kormányt is és megnyithatná azt a szerencsétlen utat, mely uton át a letűnt rendszer ismét visszalophatná magát s mint a múltban, újból válságba dönthetné egész alkotmányunkat.

Hogy a Kristóffy-féle gárdának ez a mindennapi miatyánkja, ezt tudjuk. Mint a múltban, úgy a jelen és a jövőben is,

a politika révén az ország zsebéből várják őket a »mindennapi kenyeret.« Ez a mindennapi kenyér hullott ki kezeik közül. Ez után sirnak, ez után jajgatnak és ennek érdekében szoktak rá annyira a hazudozáshoz és rágalomhoz. Ezért kell mindig hirdetni a koalíció összevessését, ezért kell folyton világgá kürtölni az alkotmánybiztosítékok válságát és ezért kell nap-nap után a Wekerle-kormányt mindennel elragalmazni.

Nem csodálkozhatunk azon, hogy fáj nekik, hogy Apponyi nyilatkozata után újból kudarcot vallottak a hazugságokból felépített taktikájukkal. E fájdalomnak tulajdonítjuk azt az arcátlan feljajdulást, melylyel sajtójukban Apponyi nyilatkozatának hatását kisebbiteni próbálják.

Felesleges arról beszélni, hogy mily nehéz küzdelmeket kell a Wekerle-kormányt folytatnia, hogy kitűzött programját megvalósíthassa. E küzdelmet semmi sem nehezíti meg jobban, mint ezek a politikai lesbenállók, ezek a mindenre kínálkozók és mindenre kaphatók. A Wekerle-kormány minden küzdelme között félkézzel ezek ellen kell, hogy védekezzenek, ezeket kell, hogy visszakorbácsolja, nehogy ismét — mint a múltban — sebet üssenek alkotmányunkon. A régi seb most van gyógyulóban, azt Kristóffy, akért fészagatni nem engedjük.

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Beteljesült.

Irta: Thierry M.

— Tessék besétálni, uraim! Tessék besétálni. Csak ötven centime a belépődij! ... Tessék besétálni.

Éles északi szél süvöltött végig a vásártér táján megkopaszodott gallyai között, a vásári sátorok és a komédiás bódék között azonban mégis vidám, jókedvű vásári nép zibongott. Egy ilyen rögtönzött, rikító színű vászonnal bevont bódé előtt, amely óriási betűkkel hirdette a benlévő csodás dolgokat, egy kövér alak állt arany sujasos vörös köpönyegben s egészen belerakedt már a sok kiabálásba. A vörös köpönyeg kétségkívül arra való volt, hogy a báméskodókat odacsalja, épp úgy, mint az a zöld ruhás fiatal leány is, aki a belépődijakat szedte egy asztalka előtt, amely fölé nagy betűkkel volt felírva: Cassa.

A leányka arca igen sáppadt volt, szelid, melancholikus vonásokkal, amelyeket még neveltséges frizurája és a hajába tűzött tollidisz sem tudott eltörzítani. A kikiáltó, aki nem volt más, mint Alladon ur, a bódé tulajdonosa, egy pillanatra hátrafordult a zöldruhás leánykához. Arcáról eltűnt az erőltetett mosolygás s félhalakán így szólt:

— Meliel jó lenne, ha megnéznéd, hogy van már ...

Melie gyorsan fölugrott s leszállott a bódé emelvényéről. Végigszaladt az ő bódéjuk és a szomszéd sátor között levő síkatonon, mire kiért a vásár külső terére, ahol a vásári komédiásokocsik és a lovak voltak elhelyezve.

Alladon Nikolának három kocsija volt: kettő a sátrakat és csodadolgokat szállította, a harmadikban ő és a családja lakott. Ebbe a kocsiba lépett most Melie. A kocsi ablakait tiszta fehér csipkefüggönyök borították. A kocsifeljáró legfelső lépcsőjén két kis leányka ült szorosan egymás mellé simulva. Nyolc éves lehetett a nagyobbik, a kisebbik hat. Mindkét

lánynak rózsaszínű csikos kötény volt. Rózsaszínű szalag fűzte egybe szőke fürtjeiket is. Arcocskájuk azonban épp oly szomorú, mélabus volt, mint a Melieé. Amikor megpillantották közeledő testvérüket, nagy könnycseppek gördültek végig halvány orcáikon.

— Hát ti, Linette és Mimi, miért ültök itt — szólt Melie a kocsifeljáróra lépve. — Hogy van a mama?

— Nem tudom — válaszolt Mimi, a kisebbik, — Rosette kiküldött bennünket, mert sirtunk.

— Rosettenek igaza volt. A mama előtt nem szabad sírnotok. Ezzel még csak növelitek a fájdalmait. De hol van Ernő?

— Orvosért ment, meg papért küldte a mama. Azt mondta, hogy látni akarja a papot.

— Ó Istenem — sóhajtott Melie és belépett a kocsi belsejébe. A két kis leány fölhasználva a kínálkozó alkalmat, utána surrant. Habár kicsi volt a helyiség és alacsony volt a mennyezete, az ember mégis hajlandó lett volna elfelejteni, hogy egy vándor komédiás-

Agárdi István

mázoló és butorfestő

az Emke-palota alatt.

Elvállalok minden e szakmába vágó munkákat szép, finom s a legjutányosabb árak mellett elkészíteni, különösen butorfestésekre igen nagy súlyt fektetek, nemkülönbön épületmunkákra és berendezésekre is.

Ezenkívül nálam házi szükségletre kivánandó színekben különféle olajba tört festékek is kaphatók, melyeket annyival is inkább előnyösebb nálam beszerezni, hogy minden további piszkolódás, keverés kikerülésével használni lehet.

A nagyérdemű közönség jóindulatu pártfogását és bizalmát, melyet eddig irányomban tanusított, úgy ezután is kiérdemelni óhajtom.

Ugyanitt tisztességes családból származó 1—2 fű tanuló felvétetik, szetással avagy teljes ellátással. (Lehet vidéki is.)

Tisztelettel Agárdi István, mázoló és butorfestő.

Apponyi nyilatkozata, ha nem is né-mithatja el e »jó hazfiakat«, de a rá-galmakból szőtt intrikájukat jó időre ha-tástalanná teszi.

A pécsi katolikus nagy-gyűlés.

Egyre nagyobb arányokban bontakozik ki a pécsi katolikus kongresszus impozáns pro-grammja, a mely minden tekintetben méltónak ígérkezik az eddigi gyűlések tárgysorozatához. A jelenlegi kongresszus fontossága annál na-gyobb, mert ez lesz az első vidéki nagygyűlés.

A gyűlés aug. 25—27-ig tart. A részletes program sajtó alatt van s legközelebb teljes egészében közölni fogjuk. A különböző kon-gresszusok előadásainak kerete a következő:

A nyilvános diszülések alatt minden más tárgyalásnak szünetelnie kell. Ezen ülések a vasárnap este tartandó megnyitó ülésen kívül hétfőn (26-án) este 6 órakor, kedden reggel 10 órakor és este 5 órakor lesznek. Tárgyaik a következők:

I. 1) Mit köszönhet az emberiség az Egy-hárnak. 2) Az anyagi önállóság, mint az egyéni érték emelője. 3) A sajtószabadság.

II. 1) Van-e jogunk az iskolához. 2) Nép-telvilágosítási feladataink. 3) A katholis hitélet és a társadalom kialakulása.

III. 1) A katolikus Egyházban rejlő szo-cióális erő. 2) A kivándorlás erkölcsi oka és orvosszere. 3) A kereszténység kulturfeladatai. Záróbeszéd: Egyház és állam.

Hétfőn, 26-án reggeltől az esti nyilvános ülésig a nagygyűlés kongresszusokra és szak-ülésekre oszlik. Az ülések helyeit újabban elő-nyösebbre sikerült megváltoztatnunk. Összesen két épületben folyunk le azokat, hogy a közön-ség tömörítése annál jobban sikerüljön. Egyik helyünk a pécsi belvárosi katolikus kör diszes épülete. Annak emeleti disztermébeo a reggeli

8 órai Veni Sancte után vagyis 9 órakor nyílik meg az első kongresszus:

Az eucharisztikusok diszülése, melyen az elnöki megnyitón kívül P Tomcsányi Lajos S. J., Molnár Ferenc kanonok, Strommer Viktorin és Glattleder Gyula tartanak előadást.

Ugyanott ezen ülés után következik a nő-védelmi ülés, melyen dr. Wurster József elnöki beszéde után a foházmisszióról, cselédnevelés-ről, munkásleány és általános nővédelemről lesz szó.

Ugyanazon helyiségben folyik le a Páz-mány-egylet közgyűlése saját programja szerint, azután a Szent László-társulat ülése Várady L. Árpád c. püspök vezetése alatt, a Regiszi Szent Ferenc-társulat jelentése és az Iskolatestvéreket Segélyző Egyesületnek ötödik évi közgyűlése. Az utóbbinak tárgysorozata a következő: 1. Elnöki megnyitó, mondja gróf Zichy Aladár. 2. Igazgatósági jelentés, előadja dr. Tóth Károly. 3. Záró-számadások: Ajtics Horváth Dezső. 4. Tagfelvétel és indítványok.

A másik tanácskozási hely a pécsi budai katolikus kör. Itt ugyancsak hétfőn reggel 9 órakor veszi kezdetét két kongresszus. Első a szövetségi kongresszus a következő elő-adásokkal: 1. Elnöki megnyitó. 2. Hitel és fo-gyasztsági szervezetekről. 3. Termelő és érté-kesítő szervezetekről. 4. A bérletszövetkeze-tekről. Ezt követi az ipari kongresszus: 1. Az önálló kisipar életképességéről. 2. A kisipar törvényes védelméről. 3. A kisipar szövet-kezeti haladásáról, előadó: dr. Krüger Aladár.

Ezek volnának a nagyobb kongresszusok és közgyűlések. Ezeken kívül tartja a legény-egyesületek elnöksége zártkörű tanácskozmá-nyát saját külön helyiségében és saját pro-grammja szerint.

A legényegyletek elnöki értekezletének tárgysorozata a következő:

Erdős Károly: A kath. legényegyesület és a munkás kérdés.

Schiffer Ferenc: Pasztózáció, tagtársaink valláserkölcsei nevelése, vándorügy stb.

Hasonlóképpen zártkörű értekezletre gyűl-nek össze a katolikus tanárok is kedden dél-után fél 3 órakor a papnövelde disztermében, hogy a tervbe vett tanáregyesület ügyét meg-alapozzák.

Mindezckkel egyidőben folyunk le a szak-osztályi ülések tanácskozmányai is, még pedig

a hitbuzgalmi karitatív a belvárosi katolikus kör földszinti termében. A közművelődési és szociális pedig a budai katolikus kör összes termeiben. A három szakosztály hat-hat fontos tárgyat vesz vita alá és ezen legidősebb és legfontosabb kérdéseket amennyire az idő en-gedi még hétfőn letárgyalja; szükség esetén azonban kedden is folytatja tanácskozásait reggel 9—10 és délután 3—5 óra között. Ezen szakülések érdekes tárgyait legközelebb közöl-jük le.

A belényesi választás.

A belényesi választókerületben teljes erővel kezdetét vette a korteskedés. A függetlenségi párt törvényes eszközökkel, a rábeszélés és meggyőződés keltés tisz-tes fegyvereivel küzd jelöltje diadaláért. Annál veszedelmesebb a román jelölt érdekében kifejtett agitáció, mely a bé-kés román nép indulatait igyekszik fel-korbácsolni és a román választók fana-tizálásával akarja elhódítani a kerületet. Az oláh izgatók fanatizálása már is mu-tatkozik a kerületben, a hangulat egyre hevesebb, úgy, hogy a járás főszolgabi-rája kénytelen volt az izzó hangulatra tekintettel telefonon csendőrséget kérni a kerületbe a rend és közbiztonság ol-talmára.

Ujabb értesüléseink a következők:

Belényesről jelenti tudósítónk. A függet-lenségi és 48-as párt jelöltje, Kardos Árpád tegnap délelőtt érkezett a kerület székhelyere Belényesbe. Az állomáson Báthory Zoltán ke-rületi pártelnök fogadta az érkező jelöltet a párt vezető emberei élén. Kardos Árpád özv. Virághné szállodájába szállt meg. Még az nap megkezdte kortesutját a kerületben. Tegnap a függetlenségi jelölt Tárkány, Fenes és Néger-talva községekben mondotta el programbe-szédjét. E községek nagy lelkesedéssel fogad-ták Kardos Árpádot, programbeszédét mind a

család otthonába lépett. Mindenütt meglátszott a rend, gondosság és tisztaság. A kocsi sarká-ban egy összecukható ágyban feküdt Alladon Teréz asszony, a leánykák anyja.

— Jobban vagy-e már, kedves mama? — szölt Melie, szerető gyöngédséggel igazítva meg a párnákat édesanyja feje alatt.

A beteg szomorúan mosolygott.

— Kedves Meliem! — szölt aztán só-hajtva. — Legyen erőd . . . Gondos anyja légy kis testvéreidnek . . . Ugy-e az leszel?

— Oh mama, ne beszélj így! Meg fogsz gyógyulni . . . Hiszen az orvos azt mondta!

Alladonné asszony lemondóan legyintett kezével.

— Érzem én már, gyermekem . . . Na-gyon rosszul vagyok . . . Ez a láрма, ez a muzsika . . . ez megöl . . .

A beteg kinosan nyöszörgött. A vásári zaj, a kintornák, a cimbalmok össze-vissza lármája, gyötörte az idegzetét.

— Szegény kis Meliem — kezdte újra a beteg, mennyire szerettem volna még megérni, hogy téged ettől a keserves vándorléttől meg-szabadulni lássalak. Szegény gyermekem! Nek-tek örökké el kell szenvednetek ezt a kóbor

tengődést, mert apátok nem bir megválni tőle — nagyon szereti.

— De kedves anyám, hiszen mi nem érezzük szerencsétlennek magunkat mellette, aztán meg pénzt lehet keresni véle . . .

— Oh gyermekem — felelt a beteg — egész életemben azért imádkoztam, hogy az másként legyen. Hiszen az olyan jó lehet, mi-kor az embernek biztos barátságos otthona van. Meliel Neked nem szabad vándor komé-dias embert választanod férjül. Istenem! Kicsi gyermekkorom óta vágytam olyan dolgok után, amelyekel sohasem fogok elérhetni.

A beteg láthatóan felizgatta magát gondo-lataival. Szelid, kék szemei a távolba mereng-tek, mintha túl a komédiás kocsi szűk falain, amelyek elfogják előle a kilátást, valami édes, gyönyörűséges víziók merültek volna fel előtte.

A szegény gyermekek nehéz szívvel figyel-ték édesanyjuk sóhajtásait.

Bejött Alladon mester maga is a kocsiba. Nyugtalanág gyötörte leányának hosszú elma-radottsága miatt és átadva a bódéjára való fel-ügyeletet egy komédiás társának, átment meg-nézni, hogy mi történt. Ugy közeledett lábujj-hegyen lépve a felesége ágyához, hogy az nem láthatta, észre sem vehette őt.

A komédiás aranycafrangos rítkó jelmeze szomorú ellentétet képezett a halálos beteg hamuszintakó beesett arcával.

A nagybeteg asszony, ziháló mellel, nehe-zen ejtve a szót, suttogott tovább:

»A Mimi korában voltam . . . Kicsiny túll ruhácskában táncoltam, a hajamba gyöngyök voltak fonva. A szüleimnek egy kis cirkusza volt.

Egy kis városkában, ahol előadásokat tar-tottunk, egy gazdag urhölgy hivatott magához, hogy egy gyermektársaság előtt táncoljak. Olyan jól emlékszem még mindenre! . . . Gyö-nyörű volt! . . .

A kis leányok mind szépek voltak és drága ruhájuk volt. A szalón falai kékek vol-tak, aranyos díszítésekkel. És milyen fényes! . . . Mennyi gyertya! . . .

Egy urinő, akin csak úgy suhogott a se-lyem, megcsókolt és a saját kocsiján vitt haza, hogy meg ne fázzam. Olyan jó illat volt a ko-csiban. És azon az estén elhatároztam, hogy én is ilyen urihölgy leszek. Lesz kocsim, se-lyem ruhám, virágom és olyan szép szalónom. Nekem még sohasem voltak ilyen kincseim . . . Azért nem voltam szerencsétlen . . . Miklós min-dig jó volt hozzám, de kocsim sohasem volt.

Gerstenbrein Tamás

szobrász és kő-faragó mester Nagyvárad, Rákóczy-ut 55. (Diósi fatelep).

Ajánlja nagyraktárát: Saját készítményű márvány-, gránit, syenit, labrador stb. siremlékekben. Elvállal minden e szakmába vágó munkát, ugyszintén régi sírboltok s sírkövek renoválását a legolcsóbb árak mellett.

Első erdélyi géperőre berendezett kőfaragóműhely és

— sírkőgyár. —

Kolozsvár, Dézsma-utca 21. sz. Központi iroda Kolozsvár. Telefon 662.

Fiók telepek:

Déva. Nagyszében, Bánpaták.

három községben nagy számu választó község hallgatta végig és sűrűn helyeselt a kifejtett programnak. Tárkányban a község református papja látta szívesen a községbe érkező jelöltet.

Ma folytatta a függetlenségi-párt jelöltje kortes utját és Jánosfalván meg Sonkolyoson mondott programbeszédet, ahol szintén a választópolgárok nagy számu csoportja előtt szólt helyeslés, éljenzés és nagy tetszés mellett.

Holnap Kuracelre és a budurászi kör községeibe látogat el Kardos Árpád. A függetlenségi jelöltet kortes utjában a jelölt testvére, Kardos Géza, néhány fővárosi újágiró, Báthory Zoltán kerületi pártelnök, Merényi János, Ausländer Lipót, Szigetközi János párttagok kísérik.

Kardos Árpád pártja napról-napra növekszik és így biztos kilátásokkal a győzelemre megy a választásba a függetlenségi párt. A kerület székhelyén, Belényesen, vasárnap fejt ki programját a függetlenségi jelölt. Ez alkalommal több függetlenségi képviselő, köztük Korda Andor, Farkasházy Zsigmond, dr. Halász Lajos és még vagy tíz más képviselő utazik le a kerületbe a jelölt támogatására.

Kossuth Ferenc levele.

Ma már megjelentek a kerület minden községében a hatalmas plakátok Kossuth Ferenc, az országos függetlenségi párt elnöke ajánló levelének szövegével. A levél szövege a következő:

Országos függetlenségi és 48-as párt. A belényesi kerület függetlenségi és 48-as választó polgáraihoz! Szeretve tisztelt Polgártársaim! A belényesi kerületben képviselőválasztás lesz. Dr. Barta Ferenc visszadta szepőltenül az Önök kezébe a rábizott függetlenségi zászlót. Emeljék ezt fel Önök ismét és lobogtassák diadalmasan. Zászlónkat ez alkalommal Kardos Árpád, fogja a kerületben győzelemre vinni. Sorakozzanak Önök hűségesen alája. Ez

A beteget meglepte a láz és elkezdett keservesen sirni és imádkozni.

A vásártér felett nagy csendesség volt. A látványos bódék és a cellovó sátrak be voltak zárva. A zene elhallgatott s a menaszéria orosz-lánjai rekedten, panaszosan bögték.

Olyan szép idő van, az ég kék, most volna jó, ha a vásári mutatványok láthatók lennének. De be van minden zárva.

A mutatványos emberek, a vásári komédiások gyászruhába öltözve ott állnak az Alladon kocsija körül. Meg akarják adni az elhalt pajtásnőnek az utolsó tisztességet. Mindannyian azt hiszik, hogy az öreg Alladon elvesztette az eszét a csapások sulya alatt. Tegnap este kétségbeesetten futkározott a városban s mikor visszatért, szivetszorító fájdalommal mosolygás ült arcán, odalépett a halott ágyához és halkán susogta:

— Meg leszel velem elégedve . . . én is akarom . . . Bocsáss meg Teréz, hogy néha megtagadtam egy-egy kérésedet, mit ér nekem most a pénz nélkül . . . Teréz, bocsáss meg! Jóváteszem . . .

A szegény komédiások csodálkozva nézték a gyászpompát, amit az öreg Alladon a felesége körül kifejtett. Az ezüstcsatragos takarókat, a gyászokocsi, a virágokat, a lovakat!

Es az öreg Alladon fájdalommal felzokogott:

— Legelőbb egyszer legyenek kocsijai és virágai! Sohasem értettem meg szegényt, legelőbb most az egyszer legyen megnyugodva: mindig olyan akart lenni, mint egy urhölgy . . .

Es a szegény komédiásasszonyt úgy vitték utolsó utjára, mint egy igazi urhölgyet.

jelképezi a multak dicsőségét, a jelen küzdelmét és nemzetetősítő alkotásait, s a nemzet jövőjét, mely a függetlenségi eszmétől elválaszthatatlan.

1848 adta meg nyelv és valláskülömbőség nélkül a jogegyenlőséget, földbirhatási jogot a robot eltörlését s minden más oly áldást, a melyet fejleszteni s azt, a mit azóta elvesztettünk, alkotmányos uton visszaszerezni igyekszünk. 1848 az a jelszó, mely ma is, midőn átmeneti korszakot élünk, az előrehaladást, az erősödést, a hasznos munkát, a vagyonosodást, a jogok általánossá tételét jelenti és azt is jelenti, hogy mind ezt elérheti a nemzet kellő mérséklettel, de kitartással s az állami alkotás két nagy tényezőjének a király és az országgyűlésnek összhangzó ténykedésével.

A függetlenségi párt részt vesz most oly feladatok teljesítésében, melyeket a mostani kormány magára vállalt; de elvelve ezzel fel nem adta, sőt világos kikötéssel ezeket fenntartotta.

A függetlenségi párt táborába vezérletem alá fog sorakozni. Kardos Árpád, küldjék őt mellém s a nagy alkotásokban, melyek küszöbön vannak, ő is szorgalmas és lelkiismeretes részt fog venni. Éljen Kardos Árpád! Éljen a függetlenségi és 48-as párt! Kossuth Ferenc, az orsz. függetlenségi 48-as párt elnöke.

A nemzetiségiek ijedelmé.

A függetlenségi párt térhódítása szörnyen megijesztette a nemzetiségi agitátorokat. Ezek az urak már hetek óta ülnek a községekben és szitják az izgalmat az oláh nemzetiségi jelölt, Lukács László lacfalusi pópa érdekében. Azt hitték, hogy övék a kerület s most ijedtek meg igazán, mikor látták, hogy a függetlenségi lobogó alá milyen tömegesen sorakozik az oláh választópolgárok óriási tömege tiszta függetlenségi meggyőződését követve.

Alig várják jelöltjüknek megérkezését, mert az ő vére agitációjától várják a román választópolgárok elhódítását és visszatérítését a függetlenségi lobogó alól. Az oláh kortesagitátorok már tegnap délelőtt, majd este, utóbb ma délelőtre várták pópájuk megérkezését és kétségbe vannak esve, hogy még mindig nem érkezik. Lukács László azonban aligha várakoztatja tovább hivatát s mint értesülünk, alkalmasint ma este érkezik Belényesre vonaton és már holnap megkezdi körutját és Meriádon meg Kebedsen mond programbeszédet. Belényesen Lukács László pópa is vasárnap akarja elmondani programbeszédét. Ebben a szándékban nyilván benne rejlik a veszedelmes cinálás tendenciája, azért jó lesz résen lenniök a hatóságoknak.

A karhatalom.

Az oláh agitátorok tanatizáló működésének már is mutatkoznak a hatásai. Mint tudósítónk jelenti, a kerület eddigi békéje erősen veszélyeztetve van. A hangulat annyira ideges, hogy a választópolgárok véres összetűzésétől minden pillanatban tartani lehet. Az irgalmas hangulatra való tekintettel Horváth Endre főszolgabíró telefonon csendőrség sürgős kirendelését kérte tegnap este az alispántól, akinek intézkedésére 300 csendőr nyomban utnak indult a kerületbe.

A katonai karhatalom kirendelése tekintetében is megtörténtek a szükséges intézkedések. A 37-ik gyslogezred második zászlóaljja már megkapta a parancsot, hogy az elindulásra készen álljon. A századok e hó 25-én indulnak Nagyváradról el Belényesbe, amennyiben előbbi kivonulásuk szükségesnek nem mu-

tatkoznék. Rajtuk kívül 250 huszár van kirendelve a kerületbe.

Álhírek.

A belényesi választásból kifolyólag is heteken keresztül gyártotta a sajtó bizonyos érdekek istápolásával az álhíreket. Mióta Kardos Árpád a függetlenségi-párt központja jelöltje, az álhírek gyártása kissé alább hagyott, de azért akad ma is ilyen tendenciós koholmány elég. Előbb Saluzsinszky felléptetését emlegették Kardos ellenében, most pedig Gabányi Miklós nevét veti felszine egyik fővárosi bulvár lap. Mindezeknek azonban alapjuk nincs. A kerület függetlenségi-pártja egész őszinte lelkesedéssel egyértelműleg sorakoznak Kardos Árpád lobogója alá és attól semminemű árnykodás eltántoritani nem fogja.

Ötven év a zárdában.

— Egy apácafőnöknő jubileuma. —

Ritka szép ünnepély folyt le Gyulán e hó 15-én a Wenckheim Krisztina grófnő által alapított és fentartott árvaházban. Az árvaháznak alapításától fogva főnöknője: Puszká Aloyzia nővér ünnepelte Szt. Vince leányai közé való beöltözésének ötvenedik évfordulóját.

A jubileumra nagy számmal gyűltek össze az ország minden részéből a jubiláló főnöknő rendtársai, köztük többen olyanok, akik valamikor a gyulai árvaháznak voltak növendékei. Képviselve volt a piliscsabai anyaegyház, ugy szintén a gráci anyaház is, amelyben az ünnepelt ötven esztendővel ezelőtt ujoncidejét töltötte.

Az ünnep előestéjén az árvaház növendékei több külső iskolás leánnyal együtt előkelő közönség jelenlétében megható életképet adtak elő.

A három helyről, a hol valamikor tartózkodott a jubiláló főnöknő, körmenetileg jönnek a vezetésére bizott gyermekek, hogy letegyék elismerésük és hálájuk koszorúját az ötvenedik évfordulón. A közönség alig győzött betelni a színesen összeállított kép szépségeivel.

Nagyboldogasszony ünnepén az árvaházban ünnepélyes szentmise volt, előtte Te Deum. Szentmise alatt egy ifju: Debreceni Kálmán tért vissza az egyház kebelébe. A szentmise után a nőegylet tisztelgett a jubiláló előtt, ki-nek emlékére misealapítványt tett és nagyon szép emléktárgyat készített. Megjelentek a főnöknő előtt az árvaház volt növendékei is Gyepes Imre békési káplán vezetésével; gyönyörű szép csokorral kedveskedtek a gyulai polgárleányok és a város előkelő urnői majdnem kivétel nélkül siettek a közszeretben álló főnöknő üdvözlésére.

Még a délelőtt folyamán egész halom sürgöny érkezett az ország minden részéből, köztük: Wenckheim Krisztina grófnőtől, Wenckheim Frigyes gróftól, Almássy Dénesné grófnőtől, Wenckheim Dénesné grófnőtől.

Széchenyi Antalné grófnő személyesen fejezte ki az ünnepelt előtt jókívánatait.

Mi is csatlakozunk az ünnepelőkhez s Isten áldását, mely ötven évig kísérte, kérjük további működésére is.

Balatonfüredi értekezlet. Azt írják Balatonfüredről, hogy ott, Dániel Ernő báró és Kautz Gyula részvételével bizalmas tanácskozás volt, amelynek tárgya a régi szabadelvű párt feltámasztása volt. Az értekezlet tagjai szükségesnek mondták, hogy Deák-párt néven újra szervezkedjenek. A szervezkedés mint mesélik, nem nyomul a koalíció ellen. Az értekezlet egybehívója azt híresztelte, hogy a Deák-párthoz igen sokan csatlakoznának a koalíció tagjai közül is, kivált a koalíciónak ugynevezett szabadelvű árnyalatából. A Deák-párt országos szervezését október havában indítják meg s szüreti tréfának jó is lesz.

UJDONSÁGOK.

*** Aranymisés esperes-plebános.** Kny Antal tb. kanonok, a gyulai kerület esperese és Békésnek közszeretelben álló plebánosa ma mutatja be aranymiséjét. Minden feltűnést kerülni óhajtva, teljes csendben itt Váradon üli meg e magasztos, ritka ünnepét. Már csak öten vannak életben azok közül, kik ekkor már áldozópapok voltak: Palotay László és Andrassy János kanonokok, Széchenyi Lajos tb. kanonok és aki vele együtt nyerte el a főltszentelést: Száner Alajos ny. gádorosi plebános. A jubilánsnak mi is szívből kívánjuk: ad multos annos! Adja Isten, hogy ugyanezt kívánhasuk majd gyémántmiséje alkalmával is!

*** A vármegyei határvonal kiigazítása.** Nagybjom és Füzesgyarmat között a régi határvonalat, mely egyszersmind a m. g. állapított határvonal Bihar és Békés vármegyéik között, megsemmisítették s jelenleg a két község közt olyan határvonal van kitzve és használatban, mely az eredetileg felvett határleírás jegyzőkönyvtől eltér. A m. kir. telmérési osztály a megsemmisített határvonal kiigazítását helyszíni szemlével eszközölte e hó 29-én. A határkiigazítási bejárásra vármegyénk is hivatalos.

*** Nagyvárad a pécsi orsz. ipartestületi gyűlésen.** Vasárnap és hétfőn lesz Pécsen az ipartestületek országos kongresszusa, amelyen Nagyváradról is többen vesznek részt. A nagyvárad keréskedelmi és iparkamara képviselőjében dr. Sarkadi Lajos titkár és Óváry Lajos beltag lettek kiküldve s Óváry Lajos tegnap már el is utazott Pécsre. A nagyvárad ipartestület képviselőjében Bertsey György elnök, Szilárdy Ernő, Tátray Sándor vesznek részt a kongresszuson.

*** Nagyvárad feltaláló.** Takats Dániel megyei irnok, nagyvárad lakos állitható g. morvédő övet talált fel. Találmányára most kapott szabadalmat.

*** A tulosigázott munka áldozata.** Nagyvárad városánál is úgy van, mint a legtöbb hivatalban. A kis hivatalnokok dolgoznak egész évben s mikor eljön a nyári szünet ideje, a magasabb rangú hivatalnokok elmennek kipihenni a »fáradalmakat«, a kis hivatalnokok pedig huzzák tovább az igát. S teljesen beigazolást nyer sok esetben, hogy mindég azt a lovat hajtják, amelyik jobban huz. Így van a hivatalokban is. Ha látják, hogy egyik kis tisztviselő buzgó, szorgalmas, szerény, igyekezik még jobban megterhelni. Nagyvárad város egyik legszorgalmasabb tisztviselője Tóth Ferenc irnok, aki évek óta erejét felülmúló buzgalommal, pedáns pontossággal látja el a köz-

igazgatási iktató teendőket, anélkül, hogy az előiratozáshoz és a névmutató készítéséhez segítséget kapna. Ez a különben is gyenge szervezettü derék hivatalnok az év minden szakában kora reggeltől este 6—7 óráig dolgozott, sőt még vasárnap és ünnepnap délután is hivatalában volt mindég, hogy a reá zuditott munkát elvégezhesse. Szabadságot soha nem kapott. Legutóbb kért pár napi szabadságot, hogy Budapesten megvizsgálta magát, de ezt sem kapta meg. Kapott e helyett elismerést, dicséretet, de bizony ez nem pótolja a testi erőt. És ez a munkában kimerült derék tisztviselő vasárnap a hivatalos helyiségben összerogyott s ereje telmondta a szolgálatot. A szegény tisztviselőnek dr. Mayer László nyújtotta az első segítyt s konstálta, hogy szervezete a tulhajtott munkában teljesen kimerült s hosszabb pihenésre van szüksége. Lakására szállították, ahol most gondos ápolásban részesül.

*** Esküvő.** Folyó hó 15-én vezette oltárhoz Vaskóhn Békefi Miklós l. sz. püspökségi urad. erdész Virágh László gyógyszerész bájos leányát: Lidiát. Délután hat órakor indult el a lakodalmas háztól a menet a közeli templomba, hol Pák Emil r. kath. plebános gyönyörű beszéd kíséretében adta áldását a szép frigyre. Esküvő után a vaskóhi intelligencia által létesített új Casinó helyiségébe gyűlt össze a násznép, hol a lakoma után világos reggelig járta a tánc. Násznagyok voltak: Györy Géza urad. főerdész és dr. Rednik János; koszorú párok: Virágh Nusika — ifj. Rednik Gábor Rednik Vilmuska — Földes Béla. Drágány Aranka — Böszörményi László, Marosi Lionka — ifj. Drágány Sándor.

*** Az összes járdák kiépítése.** Vasárnapi számunkban említettük, hogy a belügyminiszter jóváhagyta Nagyvárad város törvényhatóságának a gyalogjárók kiépítése, a Városliget rendezése és a Büdös-árok rendezése tárgyában hozott határozatokat s az ezekre szükséges 500,000 koronának kölcsön útján való fedezését. Az 500,000 koronából a gyalogjárók burkolása 371,275 korona 55 fillér, az ezekkel együtt befektetendő szenny- és esővíz csatorna építése 22530 kor. 55 fillér és Szalárdi és Patak-utcák aszfaltozása és betonozása 9373 korona 70 fillér; a Büdös-árok rendezése és csatornázása 25900 korona; a Városliget rendezése 49,000 korona összeggel van felvéve. A miniszter észrevételeket tesz egyes pontokra nézve. Így a Városligetre felvett munkálatokból 29582 korona értékű kizárólag szépészeti és kényelmi szempontokat szolgál s így ezen összeg nem vehető fel a vármegyei terhére, hanem ennek fedezéséről más uton kell gondoskodni. Ennek dacára, az egész 500,000 korona kölcsön felvételét jóváhagyta, mert a tervekben időközben olyan változások eszközöltek, amelyek a költségeket emelik s így a kifogásolt összeg nélkül is szükség lesz az egész összegre. A kölcsön felvételét annak idején szintén jóvá kell hagyatni a miniszterrel.

*** A bor- és husfogyasztási adó.** A nagyvárad m. kir. pénzügyigazgatóság átiratban értesítette Nagyvárad városát, hogy a bor- és husfogyasztási adó 1908. és feltételesen az 1909. és 1910. évekre leendő biztosítása iránt Nagyvárad városával megejtendő egyezkedési tárgyalás határidejét augusztus hó 24-én délelőtt 9 órára tűzte ki s a kir. kincstár képviselőjével Csipkés Sándor pénzügyi fogalmazót bizta meg.

*** A villamos forgalom Kolozsvári-utcán.** Kolozsvári-utcán nagyon megbénítja a kereskedelmet és forgalmat a villamos vasut,

mióta a 2-ik vágányt befektették. Különösen a hetivásáros napokon csak nagy akadályokkal lehet ezen a forgalmas utcán közlekedni. Feldmann Izidor és a többi érdekeltek érintkezésbe léptek a villamos vasut igazgatóságával s azon választ nyerték, hogy ha a városi tanács nem kifogásolja, készek a 2-ik vágányon hetivásárok és az országos vásárok napjain a villamos kocsik járatását beszüntetni. Feldmann Izidor s a kolozsvári-utcai szatócsok, kereskedők, pékek, italmérők és ételárusok most bejelentik ezt a városi tanácsnak s kéri, hogy a villamos vasut igazgatóságának fenti ígértét a polgárok javára foglalja írásba, hogy az kötelező formát nyerjen.

*** Tanítók kérelme.** A trencsénmegyei állami tanítók testülete a vármegye székhelyén Trencsénben, a város által adományozott telken jobbra a szegény tanítók filléreiből összegyűlt pénzen tanítók házát, a tanítóknak középiskolába járó fiai részére tanuló internátust létesített. Most a trencsénmegyei állami tanítók testületének elnöksége Biharvármegye közönségéhez fordult és segíty, támogatást kér a vármegyétől, hogy a felépített tanítók házát fentartania és a tanítók fiai részére az internátusban kedvezményes ellátást biztosítania lehessen. Reméljük, hogy Biharvármegye közönsége a trencsénmegyei hazafias tanítószög kérelme elől nem fog szűkkeblően elzárkózni.

*** Az egri dalünnep.** Egerben tegnap kezdődött a négy napra terjedő országos jelentőségű ünnepély, mely arra van hivatva, hogy az ország dalosköreit nemes versenyre buzdítsa s a legjobb daloskörnek juttassa a dicsőség pálmáját. Az egri polgárság nagy előkészületeket tett, a házakat fellebogózták, diadaliveket, diszszátrakat emeltek, volt kivilágítás, diszfelvonulás, szóval olyan ünnepség, a melyben már rég nem volt része Eger városának. A végleges kimutatás szerint mintegy 1500 szereplő vesz részt a dalünnepélyen. Gróf Apponyi Albert egyéb elfoglaltsága miatt a fővédnökséget Szederkényi Nándor hevesi főispánra ruházta. A kultuszminiszter az állami díjra ötszáz koronát utalványozott. Ez alkalommal fogják megünnepelni az Egri Dalkör huszonöt éves fennállásának fordulóját is. A dalünnep egyik érdekes eseménye lesz Dobó ágyuja, melyet a hős siremléke alatt levő sötét kapu alatt őriznek és amelyet a Dobó-szobor leleplezése alkalmával megszólaltatnak.

*** A Beél patak rendezése.** Beél község képviselőtestülete elhatározta a községen keresztül folyó Beél patak rendezését. E célból még július 17-én kérelemmel fordult egyenesen a m. kir. földmivelésügyi miniszterhez. A miniszter utasította a nagyvárad kulturmérnökséget a rendezési tervek ingyenes elkészítésére és egyuttal értesítette a vármegyét a beéliek kérvényéről tudomásvétel és annak további közlése végett, hogy a tervkész tészel felmerülő dologi kiadások a község által a kiküldendő mérnöknek rendelkezésére bocsátandók.

*** Az erkölcsrontó sajtó ellen.** A Szt. Alajos Társulat Segítő Egyesülete tehvást intézett a magyarországi katolikus körökhöz és egyesületekhez, melyben erélyesebb akcióra szólítja fel őket az erkölcsrontó szennyirodatom ellen. »A segítő Egyesület,« — írja a felhívás — a többi katolikus egyesületekkel karöltve csatasorba áll, arra kérve a katolikus egyesületeket, tegyék gyakrabban szóvá összejöveteleikben, mit tehetünk s mimódon, egyenként és összesen, mint egyesület, az erkölcstelen iratoknak és képeknek a kirkatokból és egyéb helyekről való kiküszöbölésére. Végre még arra kérte az egyes egye-

sületeket, hogy közöljék a Segítő Egyesülettel a főtebbiekre vonatkozó törvényhatósági rendeleteket. Mindenesetre örvendetes jelenség, hogy végre maga a katolikus társadalom lát hozzá a felszaporodott szennylapok kigyomlásához. Az okos felhívást a nagyváradai kath. kör és kath. legényegyesület is megkapta.

* **Halálozás.** Fekete Sándor jómódu gazdálkodó, élete 76-ik évében, hosszas szenvedés után csütörtökön meghalt. Kiterjedt nagy család gyászolja. Temetése ma, szombaton délelőtt 9 órakor lesz a körözs-utcai gyászházban a beszentelés után Mező-Keresztesre szállítják a holttestet, ahol családi sírboltban helyezik örök nyugalomra.

* **Hírek az Urániából.** Kitűnő villamos ventilátorokat szereltetett föl az Uránia nézőterén a nagyváradai mozgófénykép-színház igazgatósága, amely előzékeny figyelemmel folyton arra törekszik, hogy az Uránia közönsége minél jobban érezze magát a mozgófénykép színház előadásain. Az újonnan alkalmazott amerikai léghűtők a legkellemesebb, hűs állapotban tartják a nézőteret akkor is, ha zsufozásig megtelik az Uránia, ami különben mindennapos dolog. A szombati új műsor a következő darabokból áll: 1. A céllövő boszúja. 2. Kőfejtés. 3. Javítóintézet. 4. VII. ik Hakon norvég király. 5. Hamburg. 6. Japán. 7. Nehéz probléma. 8. A gályarab szökése. 9. Borzalmas álmom. 10. Orosz nihilista nő, stb. — Ma, szombaton délután 4 órakor félhelyáru gyermekelőadás, amelyen a felnőttek is a helyáruk felét fizetik. Ezentul pedig minden ünnep- és vasárnap délután 3-tól 6-ig félhelyáruak az előadások.

* **Tolvaj cselédek.** Gedvák Gyuláné nagyváradai lakos villamos vasuti főell-nőr neje panaszolta, hogy Aranyosi Sylvia nevű cselédje 1 drb 24 kor. értékű aranygyűrű ellopása után megszökött. A tolvaj cseléd elfogott s a nyomozás befejezte után a kir. ügyészséghez lesz át kisérvé. — Weisz Izidorné Szacsavay-utoa 58. sz. alatti lakos tegnap délelőtt panaszolta, hogy Todor Flóra nevű cselédje többféle ruhanemű ellopása után megszökött. A tolvaj cseléd kézrekerülése iránt a nyomozat folyamatban van.

* **Nagy vasuti szerencsétlenség.** Csikszeredáról jelentik: Csikszereda és Mátéfalva között tegnap délután 2 órakor a Gyimesről jövő vonat kisiklott, a mozdony a töltésről lezuhant, a podgyászokcsi és egy másodosztályu kocsi teljesen összetört, egy másodosztályu kocsi pedig feltördült. Pál Tamás mozdonyvezető az arcon kisebb, Miklós Sándor veszélyes sebeket szenvedett. Berger Károly Lajosné, keszthelyi akadémiai tanár felesége meghalt. Kirchner Elza Münchenből balkarján, jobb lábán és száján és Becker Rudolf homlokán súlyos zúzott sérüléseket szenvedtek. A kisiklás okát eddig még hivatalosan nem állapították meg. A szerencsétlenség okát valószínűleg abban kell keresni, hogy a vonatot nem a rendes, elsőosztályu, hanem egy próbaképpen tegnap beállított másodosztályu mozdony vitte, mely a gyors menetben a nagy kanyarulatnál kisiklott és magával rántotta a hat kocsiból álló vonatot mind a hetvennégy utasával. A pályán a vágányok körülbelül kétszáz méter hosszúságban megrendálódtak, egészen felszakadtak, vagy elgörbültek. László Géza csikszeredai vizsgálóbíró azonnal kiszállt a helyszínre és vezeti a vizsgálatot annak kiderítésére, hogy kit terhel a felelősség. A forgalom megakadt és három-négy napig csak átszállással közlekedhetnek az utasok.

* **Osztálysorajáték.** Az osztálysorajáték mai húzásán a következő nagyobb nyeremények sorsoltattak ki:

90.000 koronát nyert: 53718.
10.000 koronát nyertek: 61611 107530.
3000 koronát nyertek: 25714 91591.
2000 koronát nyertek: 10692 39918 93506.
1000 koronát nyertek: 7183 12060 36018 60550 89815 119765.
5000 koronát nyertek: 8616 12925 18339 25110 25473 25672 27836 35224 35664 40506 42545 56894 59377 58489 58660 61629 63363 67515 75533 81100 81109 81557 98565 87620 92795 93406 971114 98514 98586 110105 111149 112315 114223 116223 116694 117817.

A többi kihuzott számok 170 koronát nyertek.

* **Megtámadta az utoán.** Lebovits Dezső szabó tanuló panaszolta, hogy tegnap este Magyar-utcán mikor ment haza Kepes Jenő hely és foglalkozás nélküli volt keresk. segéd minden indok nélkül megtámadta és egy bottal ö-szeverte. — Kepes Jenő ellen a büntügyi eljárás folyamatba tétetett.

TÁVIRATOK.

Izvolszky utazása.

Berlin, augusztus 16. Pétervárról jelentik: Izvolszky orosz külügyminiszter augusztus végén indul külföldi útjára, mely alkalommal Párisban, Londonban és Bécsben látogatást tesz.

Az ischli találkozás.

Bécs, augusztus 16. Ő felesége sir Charles Hardinge államtitkár-helyettesnek a Lipót-rend nagykeresztjét adományozta. Edvárd angol király báró Aehrenthal külügyminiszternek a Viktória rend nagykeresztjét adományozta.

Ischl, augusztus 16. Ma reggel óta szakadó eső esik. A város, mely tegnap derűs ünnepi hangulatban volt, komor képet öltött. Edvárd király tegnap este, mihelyest hazatért azonnal lefeküdt és ma már reggel 8 órakor felköltötte magát. Kilenc órakor a közönség gyülekezni kezdett a szálloda előtt, hogy a király elutazásának tanuja legyen. A lakályok nehéz bőrkoffereket és kiegészítőket cipelnek lefelé. A szolgák egyike egy kutyát vezet pórázon. A király éppen most reggelizik. Az előcsarnokban angol detektívek állanak és vizsle szemmel fürkészik a ki- és bejáró közönséget.

Tűzijáték helyett szerencsétlenség.

Budapest, aug. 16. Rómából jelentik: Az Aversa szociálista ujság nagy tűzijátékot akart rendezni a szociálistáknak a választásokon való nagy diadalának megünneplésére. A tűzijátékhoz beszerzett anyag azonban meggyuladt, felrobbant az épület, hol elhelyezve volt, összeomlott a robbanástól. Három ember azonnal meghalt, hatan halálosan megsérültek.

A fekete rém.

Budapest, aug. 16. Varsóban, a zsidó negyedben negyven ember koleragyanus tünetek közt megbetegedett. A betegek közül kettő meghalt. Azt hiszik, hogy a folyó vize van megfertőzve s azért megfogják vizsgálni, hogy csakugyan az ázsiai koleráról van-e szó.

TANÜGY.

Az iskolai értesítőkről.

— *A gyulai r. kath. főgimnázium értesítője.* —

Kegyeletes szavakkal emlékezik meg az értesítő a fiatal, de erőteljes fejlődésű intézet három nagy halottjáról. 1907. március 28-án halt meg az intézet első igazgatója: Szabad Endre. Egyike azoknak a született pedagógusoknak, akik csöndesen, hivalkodás és láрма nélkül, de annál nagyobb kitartással s kiválóbb eredménnyel működnek azon a téren, ahova őket a Gondviselés állította. Szervező képességét bizonyítja az intézet fejlődése, amely már ma 220 tanulóval nevel az életre négy osztályban egy olyan körzetben, amelynek sugara alig több 30—40 kilométernél s amely területen 3—4 régebbi gimnáziummal kellett a nemes versenyt felvennie. Jellemző a becsülésre és szeretetre, amelyel Gyula város közönsége az elhunyt igazgatót körülvette, hogy valamennyi vallásfelekezet templomában tartottak könyörgő imákat felgyógyulásáért. De az Isten akaratan nem változtathat a földiek kívánsága.

Az intézet másik két halottja Vinkler József sardicai vál. püspök, a nagyváradai lat. szert. székeskáptalan nagyprépostja, ki még az 1852. évben tette le első nagyobb alapját a mostani virágzó ifju főgimnáziumnak 5000 forintos alapítványával és Nátafalussy Kornél, premontrei rendű kanonok, kir. tanácsos, a nagyváradai tankerület főigazgatója.

Az értesítőnek mintegy 65 oldalát az intézet egyik tudós tanárának Mutschenbacher Gyulának nagyszabású munkája foglalja el. Locke: »Az értelem vezetése« című értekezésének fordítása ez angol eredetiből, amelyhez bevezetésül Locke életét, munkásságát s ezen értekezésének történetét közli. Az értekezés ismertetése, amely különben külön lenyomatban is megjelent, messze vezetne most kitűzött feladatunktól. Alkalomadtán külön fogunk vele foglalkozni.

A tanári könyvtár 1173, az ifjusági könyvtár 481, a segélyező könyvtár 230 kötetből áll. A többi tanszertár összesen 1927 darabot foglal magában. Az ifjusági Segélyező-Egyesület 24 tanulóval részesített tankönyvszegélyben és 14 tanulóval segélyezett 488 koronával. Tőkésje jelenleg 18495 kor. 9 fillér. Ösztöndíjas volt 9 tanuló, az ösztöndíjak évi összege: 2960 kor. Pénzbeli jutalomban részesült 5 tanuló, kik összesen 110 koronát kaptak.

Megtaláljuk az értesítőben, ugy a mult, mint a következő évre szóló tankönyv-jegyzéket és a jövő iskolai évre vonatkozó értesítést.

A tanulók előmeneteléről szóló kimutatásból megtudjuk, hogy egy v. két tárgyból elégtelen a tanulóknak 15.5 százaléka, több tárgyból elégtelen 12.5 százaléka, a bukottak aránya tehát 23 százaléka. Általában olyan forma tehát, mint a többi hasonló tanintézetnél s amennyiben egy teljesen kifejlesztett főgimnáziumon mint a bukottak aránya valamivel magasabb annak magyarzatát megtalálhatjuk abban, hogy itt még csak az alsó négy osztály áll fenn, ahol pedig a meg nem felelő tanulók számaránya természetesen magasabb.

Vannak azonban az értesítőben a tanulók előmenetelét feltűntető részben olyan adatok, melyeket mi nem értünk s amelyet egészséges

állapotnak egyáltalán nem nevezhetünk. Ez a bukottak arányának osztályonként és tantárgyanként való megoszlása.

Feltűnik ugyanis, hogy míg az első osztályban az egy és több tárgyból elégtelen tanjegyet nyert tanulók számaránya 29 százaléka, a második osztályban 22 százaléka és a harmadik osztályban 26 százaléka, a negyedik osztályban ez az arány hirtelen felszökik 34 százalékra, vagyis 40 vizsgálatot tett tanuló közül 14 nyert elégtelen osztályzatot s valamennyien a latin nyelvből v. abból is. Mi itt nem kutatjuk és nem feszegetjük ennek a körülménynek okát, de felemlítés nélkül sem hagyhattuk. Nem gáncoskodásból hoztuk fel, hanem épen a fiatal intézet fejlődése érdekében hívjuk fel rá az új igazgató figyelmét.

NYILTTÉR.

Vettük a következő értesítést!

Reichard Áruházában

Fő-utcán

megérkeztek a tavaszi és nyári újdonságok a következő cikkek-ből: Préhler, Ita, angol- és olasz kalapok! Obervalder és Ladstädter-féle szalmakalapok. Eredeti Panama-kalapok. Férfi-, női- és gyermek színes cipők. Angol zsefir ingek. Elegáns divatmellények.

50

Egyedüli raktár a birneves Engelhardt-féle Carlsbadi cipőkből.

Tanítónő,

kitűnő képesítéssel,

nevelőnői állást

keres. — Polgári iskolai növendékeket is vállal. 191 1-4

Cím a szerkesztőségben megtudható.

Igazságszolgáltatás.

Kinevezés. A nagyváradi kir. ítélőtábla elnöke a vezetése alatt álló kir. ítélőtábla kerületében Nagy Károly nagyenyedi kir. járás-bírói díjlan joggyakornokot díjas joggyakornokká nevezte ki.

SZERKESZTŐI PÓSTA.

V. I. Köszönet A levél abban a hiszemben ment el, hogy Nagyváradon tartózkodik. Egyébként most már rendben van minden.

REGÉNYCSARNOK.

A rejtélyes kerékpár.

— Regény. —

Írta: Daniel András.

(Franciából.)

11

— Nincs egészen magánál ez a szegény hölgy és az egészen érthető — sugta az őrmester a társának. — Pedig ha képes lett volna nekünk elbeszélni, hogy mint történt a dolog.

— Melina, az Isten szerelmére kérlek, vezess haza... hogy ne lássam többé ezeket az embereket... Elájulok... — mormolá Régine, megragadva szobaleányának karját.

Melina nagyon csinos, huszonöt éves leány volt, karcsu termettel, széles csipők és vállakkal, az arca nem volt szabályos, de kellemes, dus barna haja, üde arcszíne volt és szeretett nevetni.

E pillanatban urnőjén kívül semmi sem érdekelte, mert népies, regényes képzelődésével, erős idegeivel, ő a dráma erőszakosságait élvezte, mint azt az Ambigu-színházban, a kaskasulón is tette volna. Azért semmi megerősítésébe sem került Reginet hazáig, sőt az első emeletig is támogatni, mert Regine reszketni kezdett, midőn belépett a kastély előcsarnokába, mely tele volt déli növényekkel és fehér virágokkal, orgonavirág, kaméliák és hólapdával.

A lépcső korlátja is hasonlóan, fehér rózsákkal volt díszítve.

A kastély cselédsége üdvözölte eként új urnőjét. Itt, ebben a felvirágozott előcsarnokban kellett volna a márkinak a parkból hazatérnie, a cselédséget írja nevének bemutatni. Már ott álltak sorban, türelmetlenül várva, midőn egy kertészegéd sietve berohant, jelentve, hogy a kis erebben lövöldöznek.

Minő különbség e lakodalmi virágdisz és a véres hulla között, mely ott fektült a fák alatt az éj sötétjében! A hitves, ki özvegyen és szüzen lépte át e ház küszöbét, magával hozott gondolataival a bájos virágokat rettentő symbolummá változtatta. A fehér szirmok ijesztő vérvörös foltokat kaptak, széthullatták leveleiket, melyek pusztító lánggal hullottak szívére.

— Én öltem meg ezt a szerencsétlent — gondolta — egy oly kéz által, mely kevesebb nekem az enyémnél. Hugó tette meg a csapást, de én vagyok oka bűnének... Ő gyilkos!... Ő... oh, Istenem!... Rémes tette most még jobban elválaszt egymástól, mint e másikkal megkötött házasságom... Mert a szíveink akkor még megőrizték legalább álmaikat... Amig mostan...

Meline azonban, miközben urnőjét támogatta, kinyitotta egy szobának ajtaját.

— Nem oda... oh! nem oda... Nem nem — nyögte Regine kezeivel eltedve szeméit.

— Mégis — vélte a komorna — márkiné asszony jobban kipihenné itt magát... Ott például a kereveten.

Regine visszanyerte nyugalma, néhány gyors lépést tett és találmra belépet egy mellékszobába.

Kis szalon volt ez és hasonlóan ki volt világítva. A villanyfényt a kandallóra állított magas lámpák homályos üveggolyói fedték.

Itt Malboisné kijelentette, hogy egyedül óhajt maradni. Alig merült el szomorú elmélkedéseibe, midőn a köztársaság ügyésze jelentette be magát nála.

Még egész fiatal férfit látott Regine belépni és még akkori lelkiállapotában is méltányolni tudta annak distingvált külsejét, mozdulatait. diszkrét magaviseletét.

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

A gabonafőzsde határideje.

Budapest, aug. 16.

Buza okt.	50 kilogrammonként	10.66
Rozs okt.	— — — — —	9.10
Zab okt.-re	— — — — —	8.10
Tengeri májusra	— — — — —	6.15
Tengeri jul.	— — — — —	8.31

Értéktőzsde.

Budapest, aug. 16.

Oszták hitelrészvény	— — —	651.50
Magyar hitelrészvény	— — —	750.25
Leszámitoló bank	— — —	492.—
Rimamurányi	— — —	54.25
Oszták-m. államvasuti részvény	— — —	660.25
Közuti vasut	— — —	542.75
Városi villamos vasut	— — —	287.—

Hivatalos árfolyamok.

budapesti áru- és értéktőzsde 1907 aug. 16-án,		
Magyar aranyjárdék 4%	— — —	111.20
Magyar koronajárdék 4%	— — —	93.20
Magyar keleti vasuti államkötvény 4%	— — —	82.30
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	— — —	83.—
Horvát-szlavon földtehermentesítési kötvény	— — —	95.60
Magyar nyerevény sorsjegy-kölcsön	— — —	189.—
Tisza szab. és szegedi sorsjegy-kölcsön	— — —	144.—
Oszták járdék papirban	— — —	97.25
Oszták járdék ezüstben	— — —	98.25
Oszták járdék aranyban	— — —	116.—
Oszták korona járdék	— — —	97.25
1860. oszt. államsorsjegyek	— — —	150.—
Oszták-magyar bankrészvény	— — —	18.15
Magyar hitelbank részvény	— — —	750.25
Oszták hitelbank intézeti részvény	— — —	652.—
Oszták-magyar államvasuti részvény	— — —	660.—
20 frankos frankos (Napolendor)	— — —	19.12
Német birodalmi márka	— — —	117.77
London vista	— — —	240.67
Páris vista a	— — —	95.20
70 márkás arany	— — —	23.52

A szerkesztésért felelős

Dr. VUCSKICS GYULA.

Hirdetmény.

Nagyvárad város összes városrészeire s a hegyre vonatkozó — a kir. pénzügyigazgatóság érvényesítésével ellátott az 1907. évi nyilvántartás szám-adásra kötelezett vállalat adó lajstromok az általános jövedelmi és az országos betegápolási pótdóra való tekintettel az 1883 évi XLIV. t.-c. 18. §-a értelmében f. évi augusztus 11—18. napjain át nyolc napi közzemlére az I-ső kerület Olasz városrésze nézve a városi adóhivatal 21-ik, a II-ik kerület Ujváros és Külváros városrésze nézve 15-ik, III-ik kerület Váralja, Velence, Csillagváros és a Hegyre nézve 26-ik számú szobájába azon figyelemmel tétetik ki, miszerint az éredekelt ad kötelesek, a jelzett lajstromokba terükre előírt általános jövedelmi és országos betegápolási pótdót ott megtekinthetik s a pótdó elleni meta áni felszólamlásukat azon adózók, az 1883. évi XLIV. t.-c. 16. § hoz képest, kik ezen adónemmel már az előző évben is megróva voltak, a lajstrom közzemlére kitételének napját követő 15 nap al tt, azok pedig, kik ezzel a folyó évben először rovatlak meg, ezen adójuknak adókönyvecskéjükbe történt bejegyzését követő 15 nap alatt — a később benyújtott felebbezés érdemi tárgyalás alá nem fogván vétetni — a kir. pénzügyigazgatóságához írásban benyújthatják.

Nagyvárad, 1907. augusztus 10.

A városi adóhivatal.

MEGJELENT
az első kötet 500 szöveg-
képpel és 60, részben
színes műmelléklettel.

A MŰVELTSÉG KÖNYVTÁRA

A TECHNIKA VIVMÁNYAI

című kötet a magyar közön-
ség minden rétegének érdeklő-
désére számíthat. Nem tudá-
kos szakmunka, hanem élvez-
zetes, könnyed olvasmány.

A MŰVELTSÉG KÖNYVTÁRÁ-BÓL,

melyről olvasóinknak már több ízben hírt adtunk, most jelent meg az első kötet. A kötet címe:

A TECHNIKA VIVMÁNYAI
AZ UTOLSÓ SZÁZ ÉVBEN.

SZERKESZTIK: HOLLÓS JÓZSEF ÉS PFEIFER IGNÁC.

Ez a kötet úgy külső megjelenésével, mint tartalmával, stílusának irodalmi, könnyed hangjával egyaránt megfelel mindazoknak a várákozásoknak, melyeket a kiadóársulat a magyar közönségben a **MŰVELTSÉG KÖNYVTÁRÁ**-ról szóló ismertetéseivel felkeltett.

A könyvet szakemberek irták, de oly könnyen érthető hangon, mintha szabad előadást tartanának a társadalom minden köréből összesereglett hallgatók előtt, kiknek figyelmét lebilincselik tárgyuk érdekességével, előadásuk könnyedségével és a szemléltetés gazdag eszközeivel.

A TECHNIKA VIVMÁNYAI című munka a magyar társadalom minden rétegének szól. A gazdát rávezeti a rendelkezésre álló és még kihasználatlan természeti erők célszerű kihasználására. Szakszerű tájékozást nyújt a gazdasági gépekről és külön nagy fejezetben ismerteti a gazdasági termékek ipari feldolgozását.

A magyar kereskedő szeme előtt ennek a könyvnek az olvasása számos iparág kereskedelmi kihasználásának perspektíváját nyitja meg, különösen a fiatalabb generációnak meg kell ismerkedni ezzel a munkával, mely megismerteti a **bányászat, kohászat, faipar, szőőipar, kémiai nagyipar** stb. stb. hatalmas, milliárdnyi értékű vagyont termelő haladásával. A **tanúgy munkásai a MŰVELTSÉG KÖNYVTÁRÁ**-nak első kötetében

gondolkodásuk és ismereteik gazdagítására kiváló munkát nyernek. A nagyközönség leg-
szélesebb rétegeit, valamint a megfelelő szak-
mákban működőket pedig közelről érdekli a közlekedés eszközeiről, a hadászati tech-
nikáról, az elektromosság-ról, távirás-ról
stb. szóló fejezetek.

A legújabb problémák: **radioaktivitás, drótnélküli távirás, repülőgép** stb. e könyv olvasása útján eleven fogalmakká válnak az olvasó előtt.

A „Műveltség Könyvtára“-nak
ára kötetenkint.... **24 korona.**

Megrendelhető

havi részletfizetésre is

Sebő Imre

könyv- és papirkereskedésében

Nagyvárad, Rákóci-ut.

A Technika Vivmányai

című kötet fejezetei és a szer-
zők nevei:

- Energia: Schimanek Emil.
- Bányászat: Litschauer Lajos.
- Kohászat: Gálócsy Árpád.
- A fémek megmunkálása: Kándó Gyula.
- Műterek és emelőgépek: Kármán Tódor.
- A közlekedés eszközei: Gondos Viktor.
- Pósta: H. Henney Vilmos.
- A fény a tudomány szolgálatában: Karvázy Zsigmond.
- A sokszorosító ipar: Kúti Sámuel.
- A technika a hadviselés szolgálatában: M. Müller Hugó.
- Faipar: Gaul Károly.
- Szőő- és fonóipar: Maly Ferenc.
- Papírgyártás: Jalsoviczky Géza.
- A kémia vivmányai: Pfeifer Ignác.
- Gazdasági gépek: V. Markhó Jenő.
- Gazdasági termékek ipari feldolgozása: Kosutány Tamás.
- Elektromosság: K. Liphay Károly.
- Telegrafia és telefonia: Hollós József.
- Zárószó: Méray-Horváth Károly.

A MŰVELTSÉG KÖNYVTÁRÁNAK

első sorozata a következő
könyvekből fog állani:

- I. A Technika Vivmányai
- II. Az Ember
- III. A Világegyetem
- IV. A Föld
- V. Az Élok Világa
- VI. A Társadalom

A második sorozat, hat kötetben, tartalmazni fogja a történelmi, irodalmi és művészeti ismereteket és az első sorozat teljes befejezése után fog megjelenni.

Nagyvárad kerületi és iparkamara.

2816—1907. szám.

Értesítés.

A kereskedelemügyi m. kir. miniszter ur-nak 53951—907. sz. leirata folytán van szec-rencsénk az érdekeltek tudomására adni, hogy több oldalról felvetttven az a kérdés, vajjon a fényképnagyítások, illetve kissebbitések és a fényképek photo email utánzatai is művészeti termékeknek tekinthetők-e a nevezett miniszter ur szakközegeitől és a kereskedelmi és ipar-kararaktól e részben bekívánt véleményének mérlegelése alapján a közigazgatási gyakorlat egyöntetűsége érdekében ezennel kijelentette, miszerint a fényképnagyítások, illetve fénykép-kissebbitések és a fénykép photo-email utánza-tai (reprodukciói) művészeti termékeknek nem tekinthetők s így ezen termékekre nézve az 1900. évi XXV. t. c. 1. §-ának korlátozó ren-dekezései alkalmazandók. Egyben közöljük, hogy jelen rendeiet kibocsátását megelőző idő-pontban valamint az annak keltétől számítandó 60 napon belül eszközölt megrendelés gyűjté-sek az 1900. évi XXV. t. c. 1. §-ában megállapított tilalom szempontjából kifogás alá esők-nek nem tekinthetők.

Nagyvárad, 1907. augusztus 6.

2797—1907. sz.

Értesítés.

A m. kir. államvasutak Budapest jobbpárti üzletvezetősége az 1908, 1909. és 1910. években szükségelt pályafentartási fák szállításának biztosítására pályázatot hirdet.

A közelebbi feltételek a kamarai irodában megtudhatók.

2778—1907. sz.

Értesítés.

A nagyvárad kir. törvényszék elnöke a felügyelete alatt álló b.-ujfalul kir. járásbírószág elhelyezésétől szolgáló épület kibővítése és javítási munkálataira pályázatot hirdet. Pályázati határidő: 1907. aug. 24., a feltételek a kir. törvényszék irodájában megtudhatók a hivatalos órák alatt.

Nagyvárad, 1907. aug. 17.

A nagyvárad kerületi és iparkamara:

Huzella Gyula,
kir. keresk. tan., elnök.

Dr Sarkadi Lajos,
titkár.

Családi otthont,

elegáns egészséges lakást, fényes ellátást találhat nálam **1 évi szeptember hó elejétől** néhány vidéki előkelő urileány. ki fővárosi tanintézeteket látogat.

Német, angol, francia társalgás. Zongora. Gazdagon ellátott házi könyvtár. Kívánatra privát oktatás.

Állandó orvosi felügyelet.

Lakás: **VI. Király utca 76. sz. a.** az Orsz. Zeneakadémia, Mntarajziskola, Felsőleányiskola stb. közvetlen közelében. Villamos összeköttetés a kaputól minden irányban.

őzv. Benedek Kornélné

Katona Ida,
okl. tanítónő.

Személyes megbízhatóság és képességek felől szives információval szolgál több egyetemi tanár.

Tessék prospektust kérni.

Központi Takarékpénztár Nagyváradon.

Alaptőke 1,000,000 korona.

Telefon szám 443.

Felhívás!

Az 1907. évi június 2-án tartott rendkívüli közgyűlésünk 5000 drb 200 kor. névértékű új részvény kibocsátása által intézetünk alaptőkéjének két millió koronára leendő felemelését harározta el.

Ezen új 5000 drb részvény átvételére a régi részvényesek **elővételi joggal bírnak** olyformán, hogy minden régi részvényre egy új részvény a megállapított 212 korona árban részükre fentartatik. E vételárban a kiállítás díj és illeték már bennfoglaltatik.

Az új részvények vételára után a folyó 1907. évi július 1-től a befizetés napjáig 6%-os kamat fizetendő, ennek ellenében az új részvények az üzleteredményben 1907. év július 1-től kezdve részesednek. A július 1-ig történt befizetések után a takarékpénztár 5% kamatot térít meg.

Ezen közgyűlési határozat folytán felhívjuk t. részvényeseinket, hogy az új részvényekre elővételi jogukat bezárólag **1. évi július 15-ig** gyakorolni s ugyanakkor a régi részvényeket az elővételi jog gyakorlására vonatkozó lebélyegzés végett pénztárunknál bemutatni sziveskedjenek.

A befizetések 1907. november 1-ig tetsz szerinti részletekben teljesíthetők azonban az elővételi jog gyakorlásánál részvényenkint 52 korona fizetendő.

A befizetésekről ideiglenes igazolványok adatnak ki. Ezen ideiglenes igazolványok névre szóló részvényekre és ezzel kapcsolatosan a 200 K. n. é. részvényeknek 400 K. n. é. részvényekre való kicserélésére vonatkozólag újabb felhívást fogunk annak idején közzétenni.

Az új részvények befizetésére vonatkozólag érvényben maradnak alapszabályaink 10. §-ának a későbbi befizetésekre vonatkozó intézkedései.

Nagyvárad, 1907. június 3.

Központi Takarékpénztár
Részvénytársaság Igazgatósága.

107

A jövő tanévre szükséges tankönyvek

valamint mindennemű tan-
és írószerek a legjutányo-
sabb árban kaphatók a

Szent László-nyomdában,

Nagyvárad,

Szilágyi Dezső-utca 3. sz.

Telefon szám 263.

Telefon szám 263.